

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania M. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

o prawo do rekompensaty,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 14 marca 2019 r.,

zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 19 listopada 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z 19 listopada 2018 r. odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawcy M. P. od wyroku tego Sądu z 10 maja 2018 r., ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie o prawo do rekompensaty na podstawie art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych. Wartość ta to różnica emerytury bez rekompensaty i emerytury wyliczonej z uwzględnieniem rekompensaty za okres jednego roku (art. 398⁶ § 2 k.p.c. i art. 22 k.p.c.).

Pozwany organ rentowy decyzją z 20 października 2016 r. przyznał wnioskodawcy emeryturę od osiągnięcia wieku. Do emerytury nie uwzględnił rekompensaty, gdyż wnioskodawca nie wykazał wymaganej pracy w szczególnych warunkach. Sąd Okręgowy w P. decyzję pozwanego uznał za prawidłową

i wyrokiem z 24 maja 2017 r. oddalił odwołanie wnioskodawcy. Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 10 maja 2018 r. oddalił jego apelację.

W skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia skarżący ustalił na 46.229 zł w oparciu o regulację z art. 22 ustawy o emeryturach pomostowych. Wskazał, że rekompensata nie jest świadczeniem samodzielnym, stanowi dodatek do ustalonego kapitału początkowego i jest waloryzowana. Kwota rekompensaty zwiększa podstawę wymiaru emerytury.

Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia z 19 listopada 2018 r., odrzucającego skargę kasacyjną, stwierdził, że o dopuszczalności skargi decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia. Rekompensata nie jest samodzielnym świadczeniem, lecz dodatkiem zwiększającym kapitał początkowy ubezpieczonego (art. 23 ustawy o emeryturach pomostowych). Rekompensata nie ma samodzielnego bytu i o przedmiocie sporu decyduje treść decyzji. Skarżący kwestionuje wysokość emerytury. Nie można zatem było zatrzymać się na wyliczeniu dodatku do kapitału początkowego. Przedmiot sporu to różnica emerytury przyznanej bez rekompensaty i emerytury wyliczonej z uwzględnieniem rekompensaty za okres jednego roku (art. 22 k.p.c.). Różnica wynosi 6.597 zł i jest niższa od „progu kasacyjności” z art. 398² § 1 k.p.c.

W zażaleniu zarzucono: I. błędną wykładnię art. 22 ustawy o emeryturach pomostowych i przyjęcie, że wartość rekompensaty obliczona na podstawie tego przepisu, mimo że przekracza próg kasacyjny w sprawie, to nie daje podstawy do twierdzenia, że może stanowić wartość przedmiotu zaskarżenia; II. naruszenie przepisów postępowania: 1) art. 398² § 1 k.p.c. przez uznanie, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia, w sytuacji kiedy jak wskazuje uzasadnienie skarżonego orzeczenia: *„rekompensata nie jest samodzielnym świadczeniem, ale jest ustalana w formie dodatku zwiększającego kapitał początkowy ubezpieczonego”*, twierdząc jednocześnie, że *„treść decyzji jak i wniesionego odwołania nie pozwala przedmiotu sporu w sprawie definiować inaczej, niż jako różnicę pomiędzy emeryturą przyznaną bez rekompensaty, a emeryturą wyliczoną z uwzględnieniem rekompensaty za okres jednego roku”*, podczas gdy nawet uwzględniając wartości przyjęte przez Sąd Apelacyjny w skarżonym orzeczeniu wartość przedmiotu zaskarżenia wskazana w skardze może wynosić

32.755 zł, a nie kwotę 6.597 zł, w sytuacji gdy Sąd nie kwestionował samego sposobu wyliczenia wartości na zasadzie art. 22 ustawy o emeryturach pomostowych, gdzie Sąd wskazywał, że uwzględnić należało dodatek do kapitału początkowego wyliczony w sposób wskazany w art. 22 ustawy; 2) art. 398² § 1 k.p.c. w związku z art. 22 k.p.c. poprzez przyjęcie, że w sprawie przedmiotem sporu jest konkretne roszczenie pieniężne, w sytuacji, kiedy przedmiotem „sporu”, która stała się podstawą skargi była sama zasada, czy skarżącemu przysługuje prawo do rekompensaty pieniężnej z tytułu pracy w warunkach szczególnych, podczas gdy rozpatrywana sprawa mieści się w kategorii spraw o przyznanie emerytury niezależnie od wartości przedmiotu sporu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne, gdyż nie ma podstaw twierdzenie, że sprawa „mieści się w kategorii spraw o przyznanie emerytury niezależnie od wartości przedmiotu sporu”.

Skarżącemu przyznano emeryturę i w tym zakresie nie było sporu. Obwołanie obejmowało jedynie wysokość emerytury, wynikającą z pominięcia prawa do rekompensaty na podstawie art. 21-23 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (dalej – ustawa).

Prawa do rekompensaty odmówiono wobec niewykazania wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach. Przedmiot sprawy nie dotyczył przyznania emerytury. Wynika to z samej definicji rekompensaty z art. 2 pkt 5 ustawy, jako że rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. Nie ma więc sprawy o emeryturę za pracę w szczególnych warunkach. Dopuszczalność skargi kasacyjnej zależała od wartości prawa majątkowego wynikającego z różnicy między emeryturą z rekompensatą i emeryturą bez rekompensaty (art. 398² § 1 k.p.c. i art. 22 k.p.c.).

Nie został naruszony art. 22 ustawy, gdyż nie określa przesłanek dopuszczalności skargi kasacyjnej.

Nie jest też trafny zarzut, że gdy wartość rekompensaty przekracza próg kasacyjny, to skarga kasacyjna jest dopuszczalna zgodnie z art. 398² k.p.c.

Wówczas należałoby też stwierdzić, że gdy ta wartość jest niższa, to skarga kasacyjna nie jest dopuszczalna. Nie ma jednak podstaw do warunkowania dopuszczalności skargi kasacyjnej ze względu na kryterium wartości rekompensaty, gdyż wartość ta nie ma samodzielnego znaczenia, tak samo jak rekompensata. Nie występuje samodzielna sprawa o rekompensatę, jako że uprawnienie otwiera się dopiero z nabyciem emerytury. Wówczas ocenia się prawo do zwiększenia emerytury z tytułu rekompensaty a nie odwrotnie, czyli że można toczyć spór sądowy o rekompensatę, gdy ubezpieczony nie nabywa jeszcze emerytury (art. 23 ust. 1 ustawy). Rekompensata (ustalana wedle określonego algorytmu) to dodatek zwiększający kapitał początkowy i w konsekwencji emeryturę.

W sprawie pozwany przyznał emeryturę, ale bez rekompensaty wobec niewykazania wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach. Odwołanie objęło tylko brak rekompensaty a nie samo prawo. W takiej sytuacji chodzi o wysokość emerytury ze względu na dodatek do kapitału początkowego wobec nieuznania prawa do rekompensaty.

Wysokość rekompensaty w dużej części oblicza się tak jak kapitał początkowy, jednak nie w całości (vide wzór w art. 22 ustawy). Nie jest to jednak kapitał początkowy, tylko - jako stanowi ustawa - odszkodowanie stanowiące dodatek do kapitału początkowego. Rekompensata zwiększa emeryturę.

Zasadnie zauważył Sąd Apelacyjny, że w ocenie dopuszczalności skargi kasacyjnej nie można „zatrzymać się na etapie wyliczenia dodatku do kapitału początkowego”. Po pierwsze dlatego, że rekompensata nie stanowi kapitału początkowego i nie jest ustalana samodzielnie tak jak kapitał początkowy. Po wtóre, zasadność i obliczenie rekompensaty jako dodatku do kapitału początkowego staje się aktualne dopiero po nabyciu prawa do emerytury. Uprawnia to stwierdzenie, że spór dotyczy tylko zwiększenia świadczenia (emerytury) z tytułu prawa do rekompensaty. Taki tylko był przedmiot sporu, jako że prawo do emerytury nie było kwestionowane.

Prowadzi to do dwóch zasadniczych stwierdzeń. Pierwsze wynika z utrwalonego orzecznictwa, że sprawa o wysokość emerytury nie jest sprawą o emeryturę, nawet gdy odwołanie wniesiono od decyzji przyznającej emeryturę. Oceny tej nie zmienia wskazanie przez skarżącego na postanowienie Sądu

Najwyższego z 28 listopada 2001 r., II UZ 82/01, gdyż w dalszym orzecznictwie zasadnie przyjmuje się, że o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje tylko różnica w wysokości emerytury, jeżeli spór nie dotyczy samej emerytury (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 19 sierpnia 2015 r., II UZ 12/15; z 12 marca 2014 r., II UZ 84/13; z 5 marca 2014 r., II UZ 12/14; z 17 października 2008 r., II UZ 45/08; z 18 marca 2008 r., II UZ 4/08). Druga konstatacja to wskazanie, że sprawa o rekompensatę nie jest sprawą o kapitał początkowy, tylko o „odszkodowanie” zwiększające wysokość emerytury ze względu na wartość liczoną podobnie do kapitału początkowego, co uzasadnia stwierdzenie, że o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje różnica w wysokości emerytury a nie wartość rekompensaty.

Wartość tej różnicy (wartość przedmiotu zaskarżenia) Sąd powszechny wyliczył na kwotę 6.597 zł. Wyliczenie to nie zostało podważone w zażaleniu. Odrzucenie skargi kasacyjnej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia było zatem zasadne.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 398² § 1 k.p.c.).